


*Elérkezett a
várva várt pillanat*



2010. június 11-én elrajtolt a 19. labdarúgó-világbajnokság
Írta: Vörös Zoltán



Afrika (de legalábbis a Dél-afrikai Köztársaság) ideje érkezett! – határozta el a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA), mikor a 2010-es világbajnokság megrendezéséről döntött. A felkiáltójel azonban ponttá silányult, majd kérdőjellé változott, ahogy közeledett a nagy esemény. Rengeteg hiányosság, a félig kész stadion-beruházások, sztrájkok, katasztrofális biztonsági helyzet és félelmek jellemezték az utóbbi két-három évet. A FIFA azonban minden gond ellenére kitartott álláspontja mellett, ráadásul cáfolta egy B-tervről szóló híreket, mely mindenképpen pozitív üzenet volt Afrikának és a rendező országnak egyaránt. Közben azonban elvetette a tornarendezés rotációs elven működő, éppen csak kialakított rendszerét, mellyel lényegében egyértelművé tette, hogy afrikai ország nem fog a közeljövőben vb-t rendezni. Ez utóbbi döntés azonban senkit nem érintett igazán: Brazília már megkapta esélyét a 2014-es világesemény megszervezésére, a rendezésért tolongó európai országok előtt pedig megnyílt az út, hogy hosszú évekre saját kontinensükre korlátozzák a vb megrendezésének jogát. Afrika pedig várakozott és aggódott, nem tudta ugyanis, miként fog elsülni a világ, az olimpiai játékokat követő, talán legnagyobb sportrendezvénye. Vajon valóban itt volt-e az ideje, hogy Afrika is tornát rendezhessen?



A fokvárosi stadion az avató-mérkőzésen
 Forrás: wikipedia.org

A stadionok

A közbiztonság mellett a kétkedők egyik leghatasosabb és kétségkívül legfontosabb érve a stadionok építésének és felújításának folyamatára, egészen pontosan azok ijesztően lassú voltára vonatkozott. Joseph Blatter, a FIFA elnöke hiába nyilatkozta le hetente többször, hogy „*nincs B, C vagy D terv. A 2010-es világbajnokságot a Dél-afrikai Köztársaságban rendezik*”, az ő magabiztossága is megingott, amikor a munkások sztrájkjai és egyéb hátráltató tényezők miatt kézzelfogható közelségbe került a rendezvény bukása.

Dél-Afrika öt új stadiont épített, ötöt újított fel összesen 1,3 milliárd dollárnak megfelelő összegből. A pályák játékra alkalmasak ugyan, a stadionok környékét és a helyszínekhez kapcsolódó infrastruktúrát (parkolókat és tömegközlekedést) azonban még nem sikerült kiépíteni és megszervezni. A szurkolók és turisták beszámolóai alapján a pályákat övező csataterék rendbetételére már nem lesz idő, a közlekedéshez kapcsolódó problémák pedig nem is igazán az infrastrukturális fejlesztések, sokkal inkább a káoszba hajló közbiztonság és a szervezetlenség miatt vannak napirenden. A legfonto-

sabb azonban, hogy a Labdarúgó Szövetség ellenőrei a bejárásokat követően, kicsit több mint két hónappal a világbajnokság kezdete előtt mind a tíz stadiont vb-mérkőzések rendezésére alkalmasnak találták. A fokvárosi Zöld Pont stadion már 2009-ben elkészült, a könnyen megközelíthető létesítmény a város nyújtotta lehetőségek miatt vélhetően az egyik legkedveltebb aréna lesz. A 69070 néző befogadására alkalmas pálya nyolc mérkőzésnek ad majd otthont. Az egyik legismertebb és a hazaiaknak talán legfontosabb létesítmény a johannesburgi Ellis Park stadion, mely a bővítéseknek köszönhetően 62567 ember befogadására alkalmas. Ebben az arénában hódította hatalmas meglepetésre el a dél-afrikai rögbi-válogatott 1995-ben a világbajnoki címet. Hét mérkőzést fognak itt rendezni. A világbajnokság központi helye azonban kétségkívül a Soccer City (Futballváros) névre keresztelt stadion lesz, ahol a nyitó- és a záró-mérkőzést, azaz a döntőt is megrendezik majd. Ezt a stadiont az afrikai labdarúgás egyik szívének tartják, számos nagy mérkőzést játszottak itt, a létesítmény a dél-afrikai politikai élet részévé is vált, mivel Nelson Mandela 1990-ben, börtönből való kiszabadulását követő-

en itt tartotta első nagy beszédét. A finálé mellett további hat találkozót rendeznek meg a 91141 néző befogadására alkalmas létesítményben. További helyszínek: a Port Elizabethben található 48000 fős Nelson Mandela Bay stadion, mely szintén nyolc mérkőzésnek ad otthont; a 70000 fős durbani stadion, melyben hét mérkőzés kerül lejátszásra; a bloemfonteini 48000 főt befogadó Free State stadion, mely hat mérkőzésnek ad majd otthont; a mindössze négy csoportmérkőzésnek otthont adó nelspruiti 43589 fős Mbombela stadion; a rustenburgi 44530 fő befogadására alkalmas Royal Bafokeng stadion, melyben hat mérkőzést rendeznek; a szintén hat találkozónak otthont adó pretoriai 51760 fős Loftus Versfeld stadion; és a polokwanei, négy csoportmérkőzésnek otthont adó 46000 fős Peter Mokaba stadion. Az arénák tehát készen állnak, az impozáns látványt nyújtó létesítmények minden bizonnyal megfelelnek majd mind a csapatok, mind a szurkolók igényeinek.

A jegyek

A négy évvel ezelőtti seregszemle idején már hónapokkal a rendezvény kezdete előtt elfogytak a jegyek, hatalmas volt a szur-



Újabb sztrájk a Futballváros mellett
 Forrás: Britannica.com

kolói érdeklődés. Ezzel szemben úgy nézett ki, az idei esemény nem vonz annyi nézőt. Persze sok tényező közrejátszhat ebben (gazdasági válság, a helyszín, a közbiztonságról szóló ijesztő hírek, a jegyek magas ára), mindenesetre lehangelő látvány lenne, ha üresen kongának a felújított vagy felépített stadionok.

A jegy-mizériát egy 2009-es FIFA sajtónyilatkozat indította el, noha akkor még nem tudhatuk, hogy a hírek mögött egészen más tények állnak. Az áprilisban kikerült anyag szerint a július 11-én sorra kerülő johannesburgi finálén kívül a nyitómérkőzésre és a két elődöntőre sem lehet már belépőt kapni. Teltházat jelentettek továbbá a vb-nek otthont adó városok közül Fokvárosban, Nelspruitban és Pretoriában. A hatalmas érdeklődés miatt a szervezők leállították a csapatbérletek árusítását Brazíliában, Ang-



A jegyautomaták
 Forrás: FIFA.com

liában, Argentínában, Hollandiában (!), Írországon és Ausztráliában. Ezekkel egy-egy válogatott összes találkozájára be lehet jutni, egészen a döntőig.

A nézőszám miatt tehát senki nem aggódott, elég volt a stadionok építésének csúszása miatt izgulni, mígnem egy évvel később, két hónappal a rendezvény kezdete előtt jött a hír, melyet már a FIFA volt kénytelen nyilvánosságra hozni: 2010 áprilisában fél-

millió jegy várt még gazdára! A tikettek nem fogytak a várt mértékben, így a FIFA kénytelen volt más eszközökhöz is nyúlni. A jegyek körüli ezredemes felelősségre vonni a szövetséget, de mindenképpen jelzésértékű ez a jövőre nézve és vélhetően sok pályázó esélyét csökkenteti a rendezésre: a világbajnokság ugyanis hatalmas üzlet, de a legtöbbet akkor lehet belőle „kihozni”, ha egy



Boldog munkások, ingyenjegyet kaptak
Forrás: FIFA.com

nagy futballkultúrájú országban kerül megrendezésre az esemény, mint láthattuk 2006-ban Németország példáját, ahol kétszer nagyobb stadionokat is meg lehetett volna tölteni a szurkolókkal.

A FIFA tehát elkezdte árulni csak a helybélieknek is a belépőket, ráadásul nem a megszokott formában. A korábbi évekhez hasonlóan ugyanis idén sem kívánt eltérni gyakorlatától a szövetség és több-fordulós webes jegyértékesítést tervezett. Az értékesítés (már) ötödik fordulója a cikk írásának idején is él, a napokban fog befejeződni, a dél-afrikai polgárok azonban már a szupermarketekben és kihelyezett automatákból is beszerezhetik jegyeiket. A FIFA véleménye szerint ugyanis az is közrejátszhat (és vélhetően közre is játszik), hogy a szegény dél-afrikai lakosság nem tudja használni az internetet a tikketek megvásárláshoz. *„Hibát követtünk el, amikor korábban kizárólag az interneten árusítottuk a belépőket, mert úgy kevésbé hozzáférhető a szegényebb rétegek számára”* – tette hozzá a FIFA illetékese.

A helyieknek árusított jegyeknek köszönhetően nőtt az eladások száma, de egy hónappal a nyitómérkőzés előtt még mindig több mint 200 ezer jegy várt gazdára, sőt, még a nyitómeccsre érvényes jegyhez

is hozzájuthattak az érdeklődők. Danny Jordaan főszervező, aki egy hónappal korábban még aggodalmát fejezte ki az üres stadionok látványa miatt, már optimistább hangot ütött meg: *„A belépők 90 százaléka elkelt, és nincs kétségünk afelől, hogy minden találkozó teltházas lesz”*. Egyes hírek szerint azonban még a döntőre sem kelt el minden jegy, egy évvel a világ egyik legjobban várt eseményének teltházassá minősítése után.

A hagyományosan focikedvelő Hollandiából sem éppen kedvező hírek érkeztek, onnan, ahol már 2009 tavaszán leállították a csapatbérletek árusítását. *„Elmarad a várakozásoktól a hollandiai jegyértékesítés a június 11-én kezdődő labdarúgó-világbajnokságra”* – közölte az egyik magyar sportújság internetes kiadása. Az utazásszervezők elégedetlenek, mivel a holland válogatott három csoportmérkőzésére a sportági szövetség mostanáig átlagosan csak mintegy 2500 (!) belépőt tudott értékesíteni, holott még a legkisebb stadionba is 6500-at eladhatna, az egyik összecsapásra pedig akár 9000 jegy is gazdára találhatna. A utazásszervezők szövetsége elnökeinek kijelentése szerint a visszafogottság két fő oka a gazdasági válság, illetve a közbiztonság hiánya a Dél-afrikai Köztársaságban. Márpedig ha

a legtöbb csapatot küldő kontinens hagyományosan aktív szurkolói nem érdeklődnek az esemény iránt, akkor ott el kell gondolkodni a körülményeken, mint ahogy vélhetően le is fogják vonni a konzekvenciákat a felelős szervezők.

A helyi értékesítést vélhetően nehezítik a jegyárak is, melyek még mindig jóval a dél-afrikai első osztályú labdarúgó mérkőzések árai fölött vannak. Igaz, hogy a dél-afrikai állampolgárok számára rendelkezésre áll egy speciális kategóriájú, nagyon olcsó belépő 20 dollárért (európai, de főleg a négy évvel korábbi német árakhoz képest elképesztően alacsony áron, 4400 forintért), de az árak drasztikusan emelkednek a jobb székekért, valamint a csoportkör utáni meccseken. A döntőre szóló kiemelt jegyek 900 dollárba kerülnek.

A FIFA, figyelembe véve a rossz eladási mutatókat, növelte a támogatásokra szánt jegyek számát, két belépővel megjutalmazva a több mint 27000 építőmunkást, akik a stadionokon dolgoztak. További 66000 jegyet pedig díjként ajánlottak fel dél-afrikai állampolgárok-nak, munkájuk elismeréseként. A FIFA programját olyan nagy cégek támogatták, mint a Coca-Cola, a Hyundai, a Kia, a Sony és a VISA.

Nem kétséges, hogy a mérkőzések magas nézőszámmal fognak zajlani, de a szövetségnek mind az értékesítést, mind a tények közlését át kell értékelnie.

A közbiztonság

A Dél-Afrikában megrendezésre kerülő világbajnokság talán egyik legproblémásabb eleme a közbiztonság. Gondot okoztak a bűncselekmények már a pályáztatás során is



Vivuzelák
 Forrás: www.soccer-world-cup.co.za

és a több éves felkészülési időszak alatt sem sikerült kielégítő megoldást találni a problémára, a több ezer újonnan kiképzett rendőr ellenére. Állandó veszélyt jelentenek a gyilkosságok, fegyveres rablások, a nemi erőszak és egyéb erőszakos bűncselekmények, ezért a legtöbb résztvevő csapat kormányja nem ajánlotta a torna helyszínére való utazást. A szervezők a bátor szurkolóknak részletes információkkal és tanácsokkal szolgálhatnak azzal kapcsolatban, hogy hogyan kerülhetik el a veszélyt. Nem ajánlott (a hivatalos anyagokban szereplő tanácsok miatt talán helyesebb, ha nem ajánlásról, hanem kötelező érvényű utasításról beszélünk) a parkokban, sötét utcákban és a tengerparton való sétálás, Johannesburg belvárosának önálló megközelítése pedig egyenesen életveszélyes. Johannesburg egyébként különösen veszélyes hely, a városban élő külföldiektől származó információk ugyanis riasztóak és döbbenetesek, és az eddig is aktív bűnözői csoportok vélhetően úgy érzik: az ő idejük is elérkezett. A városban ékszerrel közlekedni tilos, ajánlott, hogy mindenki csak annyi értéket tartson magánál, amenny-

nyit egy támadás során átadhat. Nem érdemes hősiködni sem, a rendőrön kívül sem fog segíteni rajtunk senki. Kocsi bérlet esetén a kereszteződésekben, lámpáknál mindig hagyjunk autónk előtt annyi helyet, hogy veszély esetén azonnal elhagyhassuk a helyszínt, ilyenkor nyugodtan áthajthatunk a piros jelzés ellenére is – éjszaka egyébként ne is vegyük figyelembe a jelzőlámpákat. A városból érkező hírek tehát nem éppen szívderítőek... A tömegközlekedés használatáig egyelőre nem biztonságos, a legutóbbi ajánlások még mindig nem javasolják azok használatát. A stadionok, szurkolói szállások között üzembe állított gyorsbuszokra a profitjukat féltő taxisok ugyanis folyton tüzet nyitnak. A próbaúton pont egy, a járművön utazó rendőrt lőttek le.

Emri István, Magyarország dél-afrikai nagykövete az [origo]-nak adott interjújában mindenkit arra bízott, hogy ha teheti, látogasson el Dél-Afrikába, hiszen hatalmas élményben lesz majd része. „A Dél-afrikai Köztársaság gyönyörű ország, rengeteg természeti kincse van, két meccs között nagyon sok szép helyet meg lehet látogatni”. Emri el-

ismerte, hogy a két stadionban is meccseket rendező Johannesburgnak vannak olyan részei, ahová nem ajánlatos bemenni, „a stadion környékét viszont kelőképpen biztosítják, a Konföderációs Kupán nem is volt semmi probléma”.

A nemzeti szövetségek is féltik játékosaik életét, a német játékosok golyóálló mellényt fognak viselni és a szövetség által bérelt biztonsági emberek fognak rájuk ügyelni. Több szakértő szerint sincs értelme a túlzott aggodalomnak, szerintük a rendőri jelenlét olyan erős lesz az utcákon, hogy az elriasztja a bűnözőket. Az ország rendőrfőkapitánya is optimistább a biztonságát illetően: „Az egy főre jutó bűntények tekintetében az országunk ugyan az első háromban van a világon, a világbajnokság azonban extra ösztönzőerőt ad a rendőrség számára. A kormány 175 millió dollárt fordított a biztonságra és a megfelelő munkavégzéshez szükséges infrastruktúra kiépítésére.” A szervezők igyekeztek elkerülni, hogy a nemzetközi közvélemény az Afrika Kupán az év elején történt sajnálatos eseményekkel kösse össze Dél-Afrikát, akkor Angolában fegyveresek rátámadtak a togoi válogatottra szállító buszra.

A Nemzetközi Sportújságíró Szövetség labdarúgással foglalkozó bizottságának elnöke viszont, ahogyan a legtöbb turista és ott dolgozó külföldi, rossz tapasztalatokat szerzett a Konföderációs Kupán. „Dél-Afrikából tudósítani nem ugyanolyan, mint Franciaországból, Németországból vagy éppen Japánból és Dél-Koreából elvégezni ugyanezt a munkát. Egyetlen olyan vb-ről sem tudok, ahol személyes ismerőseim ennyi piti bűntényről számoltak volna be.”

A hangulat

A 2009-es Konföderációs Kupán már megkóstolhattuk Dél-Afrika ízét, a meccsek hangulatát. A mérkőzéseket övező méhzümmögés-szerű hang, melyet egy ötletes trombita, a helyiek által csak vuvuzelának hívott hangszerrel „okoztak”, rendkívül zavaróvá tette a közvetítést és ami fontosabb, a játékosok pályán való kommunikációját is nehezítette. A vuvuzela (néha lepatatának is hívják) a dél-afrikai szurkolók körében az 1990-es években vált különösen népszerűvé, ám a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség később betiltotta a használatát, mivel monoton hangja az indoklás szerint rendkívül zavaró a szurkolók és a játékosok számára, ráadásul méretei miatt fegyverként is használható. A tiltást végül 2008-ban feloldották, a helyiek öröme és vélhetően a rendszertelen zajhoz nem szokott emberek nagy bánatára.

A trombitát tavaly rengeteg kritika érte, a stadionok bejáratánál ingyen osztogatott hangszerek miatt számos szövetség és televíziós csatorna panaszkodott, követelve betiltásukat, igazodva a korábbi FIFA döntéshez. Az ügyben Joseph Blatter FIFA-elnök is megszólalt: „Ez egy helyi jelenség, és nem tudom, hogyan lehetne megszüntetni. Nem Nyugat-Európában vagyunk, itt zaj, energia, ritmus, zene, tánc és dob van. Ez Afrika. Alkalmazkodnunk kell egy kicsit. Ezzel együtt megtárgyaljuk a dolgot a szervezőkkel.” A labdarúgó szövetség a Konföderációs Kupa utánra ígérte a döntés meghozatalát, és végül helybenhagyta a trombiták használatát. A szövetség úgy nyilatkozott, csak akkor tiltanák be, ha fegyverként használnák a zajkeltő-eszközt.

Közben a helyiek kitörő örömmel fogadták az engedélyezést, ahogy egyik szurkolójuk nyilatkozott: „A kultúránk része, és ingyen szórakozást nyújt a meccseken. A fellegekben jártam,

amikor megtudtam, hogy eltörlik a tiltást. Tudni kell azonban használni. A csendet nem szabad vele megtörni, és úgy kell fújni, hogy ritmusa legyen a hangjának.” A Konföderációs Kupán sajnos nem csak „szakértők” kezébe került a hangszerből, nem volt ugyanis mit megtörni, nem volt csend, csak ritmustalan zümmögés 90 percen keresztül. A hagyomány szerint egyszer egy páviánt a trombita erős hangjával öltek meg – talán pont szerencsétlen állapot miatt került betiltásra az eszköz – ezért a mérkőzések vége felé még intenzívebben szokták fújni a hangszert, hogy „megöljék” az ellenfelet.

A zaj és az afrikaiakra jellemző fanatikus szurkolás tehát biztosan jelen lesz a világbajnokságon, az afrikaiak remélhetőleg az Afrika Kupa mérkőzésein túlük már megszokott ötletes koreográfiákat is „magukkal hozzák” és színt csempésznek a lelátók világába, hogy a torna örökre emlékezetessé váljon nézői számára.



Érdekességek

A világbajnokságra szánt hivatalos labdát ezúttal is a német sportszer gyártó cég, az Adidas tervezte, melyet már a világbajnokság csoportjainak kisorsolásakor, 2009. december 4-én bemutatattak. A labda a Jabulani nevet kapta, amely zulu nyelven annyit jelent „ünnepelni”. Talán a kapusoknak is lesz okuk ünnepelni, a korábbi események labdáira ugyanis szítaló, nem kiszámítható mozgása, valamint kellemetlen felülete miatt panaszkodtak, a gyár alkotói szerint ugyanakkor ez lett minden idők leggömbölyűbb labdája, mely a legzordabb időjárási körülményeknek is ellenáll, a korábbi versenymodellekhez képest jóval egyenletesebb, stabil röppályát ír le, a speciális anyag textúrájának köszönhetően pedig hibátlanul fogható. A kritikák azonban, ha lehet, még hangosabbak lettek, mint a korábbi tornákban, rengeteg kapus és csatár panaszkodik a labdára, melyet ráadásul túl könnyűnek is neveztek: szerintük egy kisebb szellőkés is komolyan befolyásolhatja a labda útját. Az „új főszereplőn” 11 szín található, melyek a rendező Dél-afrikai Köztársaság 11 régióját és 11 hivatalos nyelvét, valamint a csapatok 11 kezdőjátékosát is szimbolizálják.

A pénzjutalmak is nőttek, a 32 résztvevő ország között a 2006-os összegekhez képest 61%-kal több pénzt, mintegy 420 millió dollárt osztanak szét. Minden résztvevő 1 milliót kap felkészülésre, a csoportkiesők további 8 milliót, a nyolcaddöntőben búcsúzókat 9-et „bánatpénzkként”. A negyeddöntőbeli bukás már többet, 18 millió dollárt hoz a konyhára, míg az elődöntő vesztesei 20 millió dollárhoz jutnak. A má-



sodik helyezett 24 millióval gazdagszik, míg a torna győztese a kupa mellett 30 millió dollárt is hazavisz. Természetesen egy nemzet sincs, amelyik a pénzért játszana, itt sokkal többről van szó, mint milliókról, egy-egy kiemelkedő szereplés évekre meghatározhatja a nemzet futballját és a presztízs, a siker valódi értékét megfizethetetlen.

A klubokban zajló sikeres munka is meghozhatja gyümölcsét, a Nemzetközi Labdarúgószövetség 40 millió dollárt különített el a játékosok klubcsapatára részére. Minden klubcsapat 1600 dollárt kap labdarúgónként és mérkőzésenként, ha játékos szerepel a kontinenstornán.

Elérkezett Afrika ideje

A problémák lassan-lassan megoldódtak, az akadályok elhárultak, a közbiztonságot érin-

tő tényezők pedig remélhetőleg nem okoznak majd komolyabb problémákat. A szervezők és döntéshozók mind biztosak abban, hogy jó döntés született és a Dél-afrikai Köztársaság kitűnő házigazdája lesz az eseménynek. Afrika bebizonyíthatja, igenis képes az ehhez hasonló rendezvények megrendezésére és a rossz beidegződések megszűnnek majd. Nézők millióinak bizonyíthat Dél-Afrika: nem háborús övezet az egész kontinens, itt is zajlik az élet.

Az adatok és érdekességek, valamint a dél-afrikai biztonsági helyzetre vonatkozó ismeretek a FIFA sajtóanyagaiából, a nemzetisport.hu cikkeiből, illetve számos, a világbajnoksággal foglalkozó híroldal és blog bejegyzéseiből, valamint az [origo]-n megjelent, a világbajnokságra utazók biztonságával foglalkozó cikkekből származnak.